

Psicologia Cultural i de la Comunicació

Codi: 102564

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: José Luis Lalueza Sazatornil

Correu electrònic: JoseLuis.Lalueza@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Al grup sencer les classes seran en català al matí i en castellà a la tarda

Equip docent

Joan Pujol Tarrés

Joel Feliu Samuel Lajeunesse

Marisela Montenegro Montenegro Martinez

David García Romero

Prerequisits

No s'estableixen prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura.

Objectius

Aquesta assignatura forma part tant de la Menció Anàlisi i Intervenció Psicosocial, com de la Menció Anàlisi i Intervenció Psicoeducativa.

La comunicació és un procés central en la construcció social i personal; un procés en el que es produeixen i negocien significats dins d'un context cultural constitutiu i constituït pels mateixos processos comunicatius. Actualment ens trobem en un context on conviuen persones amb múltiples tradicions culturals (context transcultural) i que pertanyen a categories socials múltiples (context interseccional). L'assignatura posa especial èmfasi en l'anàlisi dels actuals models de convivència i en les propostes de millora de la convivència i la inclusió social, així com la legitimació de la diversitat cultural, social i sexual.

Aquesta assignatura busca desenvolupar eines teòriques i metodològiques que ens permetin entendre el desenvolupament personal i identitari en aquest context complex i múltiple. Per aquest motiu es revisen les teories bàsiques sobre la producció de significat i les formes d'aproximar-nos al concepte de cultura. Es realitza una anàlisi del context cultural general, tenint en compte els processos de globalització, l'imperialisme cultural i la consolidació de la societat de consum. Es treballarà la constitució de camps culturals específics,

com és el cas de les minories sexuals, minories ètniques o les comunitats virtuals. Finalment, es reflexionarà sobre els efectes d'aquest context cultural en la constitució de la persona. El curs parteix d'una perspectiva crítica que identifica els condicionants que estructuraven les actuals formes de vida que explora processos comunicatius que permetin transformar l'actual hegemonia cultural.

Objectius Formatius

- Conèixer les principals corrents teòriques als àmbits de la psicologia cultural i la psicologia de la comunicació.
- Identificar els processos culturals i de comunicació en la constitució personal i social.
- Analitzar els actuals models de convivència i generar propostes encaminades cap a la inclusió social.
- Desenvolupar la reflexió crítica sobre els processos culturals i comunicatius contemporanis i la seva influència.

Competències

- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.
- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.
- Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar diferents pràctiques de socialització.
2. Analitzar el fenomen de la comunicació social en el context contemporani.
3. Aplicar conceptes i identificar processos en l'anàlisi del comportament de la persona en relació amb la seva pertinença a categories socials i al seu context social.
4. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi dels elements que faciliten i obstaculitzen la comunicació social.
5. Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
6. Identificar conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social i cultural del comportament.
7. Reconèixer diferents teories relacionades amb els processos de comunicació social.
8. Relacionar els diferents factors sociohistoricoculturals que fan possible el desenvolupament de l'ésser humà.
9. Treballar en equip.
10. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.
11. Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.
12. Utilitzar les eines de les tecnologies de la informació i la comunicació per a comprendre'n la influència en els processos comunicatius actuals.

Continguts

Continguts grup sencer

- Psicologia Cultural i de la Comunicació. Marcs conceptuals: teories clàssiques, modernes i postmodernes
- De la Psicologia Cognitiva a la Psicologia Cultural.
- De les diferències culturals a l'explicació cultural de la ment. Narrativa i identitat
- Enfocament històric-cultural dels fenòmens socials. Teoria de l'activitat.
- Diversitat cultural i desenvolupament minoritari.
- Signes i significats. Processos de comunicació i mètodes d'interpretació en les ciències socials.
- Ideologia, hegemonia, gènere i poder. Processos culturals i de la comunicació.
- TICs i comunicació. Noves tecnologies i nous espais de definició subjectiva i de relacions socials i de gènere.
- Processos culturals i de la comunicació al món global. Globalització i societat de consum.
- Postcolonialisme i pensament decolonial. Imperialisme cultural i minories. Desenvolupament del pensament crític i la perspectiva de gènere

Continguts del grup partit:

Tant les pràctiques d'aula, com la seva alternativa les pràctiques de camp, s'orienten a l'anàlisi de pràctiques socials i culturals a través de l'etnografia.

Metodologia

1. Sessions del grup sencer pel desenvolupament d'elements teòrics de l'assignatura. Es realitzaran classes magistrals i exposicions a càrrec dels estudiants.
2. Sessions de grups petits (mig grup classe) en les que es treballarà el procés de recerca mitjançant la metodologia de l'autoetnografia o, alternativament, treball de camp: intervenció socioeducativa.
3. Participació en fòrums virtuals per a la discussió de temes relacionats amb els continguts de l'assignatura. Els estudiants hauran de fer, com a mínim, 4 contribucions relacionades amb els diferents temes de l'assignatura.
4. Treball autònom: lectura de material bibliogràfic i estudi.
5. Treball autònom: desenvolupament de treballs per a l'avaluació.

Activitats mig grup: Per a fer les activitats de mig grup es podrà elegir entre dos projectes.

Pràctiques d'aula: desenvolupament d'una autoetnografia

A partir de les eines metodològiques del camp de l'autoetnografia, els estudiants hauran de registrar i analitzar diferents aspectes de la seva inserció cultural prenent en compte els processos de comunicació propis del seu entorn cultural. Tot això es farà sobre la base de l'estudi d'alguns trets d'altres grups culturals. L'avaluació es farà a partir de l'assistència a classe i la participació, la realització d'exercicis d'escriptura individuals i la presentació optativa d'un treball final, individual o en grup al final del semestre en el qual es reflexioni sobre l'experiència, a partir de les eines teòriques de la psicologia cultural i de la comunicació.

Pràctiques de camp: Intervenció socioeducativa en contextos de diversitat cultural

En aquesta assignatura s'ofereix la possibilitat de cursar unes pràctiques de camp optatives (projecte Shere Rom) en un context d'intervenció socio-educativa real. Els estudiants que optin per realitzar aquestes pràctiques hauran d'assistir durant 12 setmanes (1 hora setmanal) al centre educatiu adjudicat, on treballaran directament amb un grup de infants o adolescents de diferents edats resolent activitats de forma col.laborativa. L'àmbit de intervenció és una escola amb alta diversitat cultural i població en risc d'exclusió social. L'alumnat universitari portarà a terme una intervenció catalogada com Aprenentatge Sevei en tant que suposa una intervenció real en el desenvolupament de tasques

educatives, en col·laboració amb el professorat del centre i personal investigador de la UAB, L'avaluació consisteix en l'assistència a l'activitat, la realització d'un diari de camp de cada sessió i l'anàlisi de la mateixa a la llum dels conceptes treballats a l'assignatura mitjançant un treball en grup.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions grup sencer	24	0,96	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12
Sessions mig grup	12	0,48	1, 3, 4, 5, 6, 8
Tipus: Supervisades			
Participació en fòrums virtuals	22	0,88	2, 7, 10, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Lectura i anàlisi	22	0,88	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12
Preparació de presentacions orals	20	0,8	2, 7, 9, 10, 11, 12
Treballs d'avaluació	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12

Avaluació

Les competències seran avaluades mitjançant les evidències: Ev1 aportacions individuals als fòrums de discussió (com a mínim 4 per tal de ser avaluat en aquesta evidència), Ev2 una presentació oral d'un dels temes de l'assignatura (obligatòria) Ev3 informes d'activitat en pràctiques etnogràfiques. Sense completar amb èxit cadascuna d'aquestes tres evidències, no es pot superar l'assignatura.

Ev1 Participació en fòrums virtuals (40%)

Cada setmana hi ha una lectura necessària per poder seguir la propera classe. En total són 10 lectures. De forma individual, els estudiants hauran de fer, com a mínim, i en els terminis establerts, 4 aportacions als fòrums virtuals, discutint aspectes rellevants de la lectura corresponent. Només està permès fer una aportació per cadascun dels temes de l'assignatura i no es podrà fer l'aportació en referència al tema sobre el qual es faci la presentació oral. La nota d'aquesta activitat serà el resultat de la mitjana aritmètica de les 4 millors aportacions de cada estudiant.

Ev2 Presentació Oral (20%)

Presentar de manera grupal i utilitzant alguna eina de presentació oral (power point, vídeo, jocs, drama, etc.) un dels 10 temes del conjunt dels continguts. Hi ha una presentació per tema, de manera que cada estudiant haurà de presentar aquesta evidència en data corresponent al tema a presentar.

Ev3 Informes de pràctiques (40%)

Consten de tres parts:

Ev3a: Registre de l'activitat amb pes del 20% de la nota final. En el cas de les pràctiques d'aula 5 exercicis d'escriptura i en les pràctiques de camp, una nota de camp per cada sessió. Aquesta evidència suposa lliuraments continuats al llarg del semestre

Ev3b: Participació amb pes del 8%. S'avalua de manera continuada.

Ev3c: Treball de síntesi final, amb pes del 12%. El lliurament es farà la setmana 15.

Per **superar** aquesta assignatura caldrà que l'estudiant evidenciï haver aconseguit les competències avaluades. Haurà de tenir una nota igual o superior a 5 en cadascuna de les tres activitats d'avaluació: les 4 participacions al fòrum virtual, la presentació oral i la nota global de pràctiques- **En cas de no assolir aquests requisits la nota màxima que es pot obtenir és de 4.9 punts.**

Per considerar un estudiant com **avaluable**, haurà d'haver complert amb, com a mínim, el 40% de les activitats d'avaluació.

Tindrà dret a la **recuperació** aquell estudiant que, un cop presentat a les activitats d'avaluació amb al menys el 68% del pes del total, hagi aconseguit una nota superior a 3,5 en el conjunt de les avaluacions de l'assignatura i tingui una evidència no superada. A la recuperació l'alumnat presentarà una nova evidència en substitució de la que hagi suspès previament. En el cas de les pràctiques només es podrà recuperar l'Ev3c, ja que la participació continuada a les activitats de pràctiques (Ev3a i Ev3b) no es pot substituir per cap prova puntual. La recuperació, si es supera, permet obtenir un 5 de nota final.

El sistema d'avaluació d'aquesta assignatura s'ha elaborat de manera subordinada als requisits que s'exposen a les Pautes d'avaluació de les titulacions de la Facultat de Psicologia, que es poden consultar en http://www.uab.cat/doc/DOC_avaluaciotitulacions1819

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev1 Participació en fòrums virtuals	40	0	0	2, 10, 11, 12
Ev2 Presentació Oral	20	0	0	2, 7, 9, 10, 11, 12
Ev3 Informes de pràctiques	40	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12

Bibliografia

- Barley, Nigel (1989). El Antropólogo inocente: notas desde una choza de barro. Barcelona: Anagrama.
- Bruner, Jerome S. (1991): Actos de significado. Alianza. Madrid. Capítulo I: El estudio apropiado del hombre.
- Bruner, Jerome S. (1990). La autobiografía y el "Yo". En Jerome Bruner Actos de significado, pp. 101-134. Madrid: Alianza
- Campàs Montaner, Joan (2005) Paper d'Internet en la cultura emergent del món actual (1945-2003), El. Instal·lacions interactives, NetArt i hipertextos en línia com a estudis de cas. Barcelona, Universitat de Barcelona, <http://www.tesisexarxa.net/TDX-0510105-120517> , pàgines 509-600.
- Cerreruela, Emilio; Crespo, Isabel et al. (2001). Hechos gitanales. Conversaciones con tres gitanos de Sant Roc. Barcelona: UAB.
- Crespo, Isabel; Lalueza, José Luis; Sánchez-Busqués, Sònia & Padrós, Marta (2013). Multiplicidad de voces e identidad étnica en los procesos de cambio en la cultura gitana. *Athenea Digital*, 13(3), 159-177.
- de Miguel, Jesús M. (1996). Sociología Cualitativa. En Jesús M. de Miguel Auto/biografías, pp. 9-19. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas (Col·lecció: Cuadernos Metodológicos).

- de Sousa Santos, Boaventura (2003). La caída del Angelus Novus: Ensayos para una nueva teoría social Colección En Clave de Sur. 1ª ed. ILSA, Bogotá D.C. Colombia.
- Esteban Guitart, Moisès (2010). Geografías del desarrollo humano. Una aproximación a la psicología cultural. Madrid: Editorial Aresta
- García-Olivares, Antonio (2007). Metáforas del saber popular(III): el amor en el tango . Acciones e Investigaciones Sociales, 23, pp. 139-179.
- Gómez, Andres (2011). Experimentar y codificar: consecuencias simbólicas del artefacto tecnológico. Revista Teknokultura 8 (2): 67-80.
- Hughes, Sherick A. & Pennington, Julie L. (2017). Autoethnography. Introduction and Overview. A Sherick A. Hughes & Julie L. Pennington Autoethnography. Process, Product, and Possibility for Critical Social Research, pp. 4-32 London: Sage.
- Kaufmann, Jean-Claude (2003). La Mañana siguiente: cómo nace una historia de amor. Barcelona: Gedisa.
- Lakoff, George. i Johnson, Mark. (1980/2017). Metáforas de la vida cotidiana. Madrid: Cátedra.
- Lalueza, José Luis (2012). Modelos psicológicos para la explicación de la diversidad cultural. Cultura & Educación 24(2), 149-162
- Macías Cortés, Gerardo Javier (2003). Teorías de la comunicación grupal en la toma de decisiones: contexto y caracterización. p. 52-153
- Mendoza, Eduardo (1991). Sin noticias de Gurb. Barcelona: Seix Barral.
- Noguera, Albert (2011). La teoría del Estado y del poder en Antonio Gramsci. Claves para descifrar la dicotomía dominación-liberación. Nómadas, 29. Disponible en:
<http://www.redalyc.org/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=18118941013>
- Reynoso, Carlos (2007). Elementos de lingüística y semiótica. (Capítulo 7).
- Rogoff, Barbara (2003). *The Cultural Nature of Human Development*. Oxford NY: Oxford University Press.
- Santamaría, Enrique (2002). Inmigración y barbarie. La construcción social y política del inmigrante como amenaza. Papers, # 66. Pp. 59 - 75.
- Wertsch, James (1991): Voces de la mente. Madrid: Aprendizaje-Visor. Capítol III.